

Abb. 2010-4/204

Karte Glashütte Lubná, aus www.mapy.cz, 1836-1852 (2010-11) (siehe auch Karten unten)
 Budislav, Desná, [Glashütte Lubná / Kajetánčiny skelné hutě](#), Lubná, Sebranice

SG

November 2010

Die Juden Lazar Pick und Söhne [a synové] aus Habry, Bezirk Havlíčkův Brod

Habry (Habern)

Bezirk Havlíčkův Brod (Deutschbrod)

Ein jüdischer Besitzer von Glashütten, [Lazar Pick und Söhne aus Pardubice / „u Habrů / z Habrů“ / Habry / Habern / Lubná / Kámen](#), spielte eine wichtige Rolle beim Betrieb ostböhmischer (und mährischer?) Glashütten. Offenbar war [Pick zunächst Händler mit Pottasche und Asche](#), ein Geschäft, das oft von Juden betrieben wurde, siehe [PK 2009-3, Baletka, Zum Beginn der Glasproduktion in der Umgebung von Vsetín; Die Glashütte in Nový Hrozenkov \[Sklárna v Novém Hrozenkově\]](#) und [PK 2009-4, Anhang 04, Baletka, Juden in der Geschichte der Stadt Valašské Meziříčí; Anmerkungen SG](#)

Lubná u Poličky a okolí

Jagdgebiet Lubensky [Lubenská myslivna]

www.e-pruvodcezv.banda.cz/clanek/13731/-lubna-u-policky-a-okoli

[Übersetzung IngDr. Jan V. Sajvera] Vor **1830** wurden Wälder von Lubensko von Waldkäfern zerstört. Man musste die befallenen Bäume ausholzen. Diese Not hat zu Weihnachten 1830 ein kräftiger Sturm noch verstärkt, der sehr großen Schaden am Waldbewuchs hervorgerufen hat, und danach wurde die Beseitigung des Baumbrochs und die Verarbeitung großer Mengen von Bruchholz (mehr als 20.000 Klafter) unbedingt notwendig. Der **Jude Lazar Pick aus Pardubice** mit seinen **Söhnen** [Pardubický Žid Lazar Pick se svými syny] hat als Lösung dieser Situation den **Aufbau einer Glashütte** vorgeschlagen. In direkter Nähe der heutigen Jägerei ließ der damalige Besitzer der Herrschaft von **Litomyšl** [Leitomischl], **Graf Antonín von Valdštejn**, in den

Jahren **1835-1836** eine **Glashütte** errichten, bekannt als **Kajetánčiny skelné hutě** [nach dem Grafen Kajetan von Valdštejn]. Diese Glashütte hat der Händler **Lazar Pick und Söhne** auf Grund eines Vertrages mit **Valdštejn** aus Litomyšl gebaut. Die **Glasmacher** sind im Jahr **1836** aus verschiedenen Orten gekommen, manche z.B. bis aus **Tábor**. Historische Quellen berichten, dass die Hütte am 31. Januar **1837** eingeweiht wurde. Schrittweise entstand ein nicht besonders großes Glasgebiet; es waren 6 Hauptgebäude mit einem Vorhof. Auf diesem floss ein **Quell** mit Trinkwasser und auch ein Kruzifix hat nicht gefehlt. In den Vorhof wurde aus der Richtung von **Lubná** [u Poličky] durch ein offenes Tor gefahren. Die **Glasschleiferei** wurde mit Wasser vom nahe gelegenen **Teich** Zimky angetrieben. Das Ufer des Teichs beschloss einen offenen Raum zwischen den Häusern des Glasmeisters und Buchhalters und der Hütte. Das zentrale Objekt bildete die Hütte als größtes Gebäude des ganzen Areals, mit Allgmeinraum, Hilfsräumen und Zimmern. Die Glashütte hatte einen **Schmelzofen mit acht Pfannen** und einen **Kühlofen**. Zum Objekt gehörte noch ein Raum mit **Bierausschank**. Das Bier, als Hauptgetränk der Glasmacher während Arbeit, wurde aus der Herrschaftsbrauerei von Litomyšl hergeführt. **Wohnung** hatten die Glasarbeiter auf dem Areal der Hütte und zu diesem Zweck dienten zwei große Gebäude. Weil die Kinder der Glasbläser von hier sehr weit in die Schule hatten, wurde für sie auf Kosten des Hüttenpächters eine **kleinere Schule** errichtet. Gesellschaftliches Leben war von der Hütte weiter entfernt und deswegen haben die Glasarbeiter hier am Ort zur Rast auch ein so genanntes **Lusthaus** im Wald bei der Hütte gebaut. Am Ufer des Teichs Zimky wurde noch ein weiteres Häuschen auf Pfeilern gebaut, das im

Sommer zum Baden und im Winter zur Lustbarkeit für die Kinder der Glasmacher diente. Am Sonntag und an Feiertagen wurde mit dem Glasmeister zur Kirche in **Sebranice** [u Litomyšle] zur Messe gewandert. Im Wald wurde in Richtung zu **Svatá Kateřina** [Borová u Poličky] ein **Pochwerk** für das Brechen der Glasrohstoffe gebaut. Im Pochwerk war noch kleiner Wohnteil für den Pocher und Gesellen.

Die Glashütte produzierte vor allem klares Glas für **Hohlglas** (**Karaffen, Gläser, Medizinbehälter, Körbchen, Kerzenhalter, Zuckerdosen** usw. / karafy, sklenice, lékárenské nádoby, košíčky, svícny, cukřenky), verziert durch geschliffene volkstümliche pflanzliche und figurale Motive. Bewiesen ist auch die Produktion komplizierter **Luster**. Ein Luster aus **gepressten Glas-tücken** wurde auch für die Kapelle in Lubná hergestellt. Bestellungen für Erzeugnisse der **Glashütte Lubná** regnete es nur so - manche kamen aus **Holland, Spanien, Türkei oder Amerika**. Die Mehrzahl der Erzeugnisse wurde **exportiert**. Ausgeführt wurde angeblich **jährlich mehr als 1 Million Kuppen Hohlglas** [více než milion kop dutého skla ročně]. **Flaschen** aus der Glashütte wurden im Bereich von **Budislav** noch viele Jahrzehnte bemalt.

Schon im Jahr **1851** wurde die Produktion in der **Glashütte eingestellt**. Einer der Gründe zur Auflösung der Glasfabrik wurde zum Beispiel der **hohe Kaufpreis für Holz**. Die Produktion der Glashütte wurde auf **mehr als 500 Tausend Stück Hohlglas jährlich** geschätzt. Aufgehoben wurde sie **1852** und die Gebäude danach abgerissen. Das Bürohaus der ehemaligen Glashütte wurde nach ihrer Auflösung in ein **Forstamt** umgebaut. Hier wohnte der Förster, der die fürstlichen Wälder besorgte. Das Gebäude der ehemaligen Jägerei hat ein Türmchen. Auf diesem wurde eine Glocke platziert, mit der bis **1916** zur Mittagszeit geläutet wurde. Später wurde die Glocke für Kriegszwecke requiriert. Manche Erzeugnisse, die noch erhalten sind beziehungsweise mit der Historie der Glashütte etwas zu tun haben, finden wir im Museum in **Litomyšl** und in **Polička**. Das Museum in Polička besitzt das schönste Produkt dieser Glashütte - ein **Püppchen** aus Rotglas in farbloser Flasche eingeschmolzen [panenku z červeného skla zatavenou v čiré láhvi].

Litomyšl (Leitomischl), Stadt an der **Loučná** in der ostböhmisches Region **Pardubice**, nach dem Dreißigjährigen Krieg Herrschaft **Trauttmansdorff, 1758 Grafen Waldstein, 1855 Fürsten Thurn und Taxis**

Lubná, okres Svitavy

Polička (Politschka), Stadt im Okres Svitavy

Habry (Habern), Stadt, südöstlich von **Čáslav** an der **Sázavka**, Okres Havlíčkův Brod (Bezirk Deutschbrod)

Loučná (Lautschna), linker Nebenfluss der **Labe** (Elbe)

Desná, linker Zufluss der Loučná, sie entspringt in den Saarer Bergen nördlich **Svatá Kateřina** und **Hatě**, sie umfließt die Stadt **Litomyšl**, entlang der Desná liegen

die Orte **Budislav** [...], zwischen Nová Sídla und Řídký mündet sie in die **Loučná**

Siehe auch:

Sklářská huť v Lubné

<http://zdvorily.wz.cz/sklarna.htm>

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Lubná_\(okres_Svitavy\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Lubná_(okres_Svitavy))

V letech **1835-1836** pracovala nedaleko **Lubné** tzv. **Kajetánčina sklářská huť**. Vznikla na základě dohody obchodního domu **Lazar Pick a synové s litomyšlskými Valdštejn**. Sklárna se skládala z šesti hlavních objektů kolem uzavřeného nádvoří s přiléhajícím rybníkem. Hlavní budovu tvořilo sídlo mistra a účetního. Huť měla jednu tavící pec s osmi pánvemi a chladicí pecí. Rozsah výroby je odhadován na **100 000 kusů skla ročně**. Kvalitní výrobky byly vyváženy do **Španělska, Holandska, Turecka a Ameriky**. V areálu sklárny byla pro děti zaměstnanců zřízena **škola** - jsou známa dvě jména učitelů tj. **Františka Růžičky a Václava Andrlého**. Huť tvořila samostatný hospodářský a kulturní celek. O společenské účte a vážnosti sklářů svědčí i fakt, „že **farář v Sebranicích** nezačal kázání, dokud nepřišli skláři ze vzdálené hutě“.

www.profit.cz/clanek/sklokttere-neparsklo.aspx

V roce **1830** si **František Kavalír** se společníky Putzlem a Denkem pronajal od **židovské firmy „Lazar Pick a synové“** skelnou huť v **Ostředku**. Po počátečním trápení, způsobeném neujasněnou strategií, se podnikatelé rozhodli vyrábět laboratorní sklo. Jejich úspěchy zanedlouho vyvolaly mezi konkurenty takovou závist, že mnozí naléhali na **Picka**, aby jim nájemní smlouvu vypověděl. **Pick** to vyřešil po svém - Putzl s Denkem museli odejít, **Kavalír** pozici uhájil.

Tasice - Osada a sklárna

(PDF in www.belaobec.cz ...

Z Knihy Toulky Vrchovinou

V roce **1844** zaměstnávala již huť padesát pracovníků a další při kácení a zpracování dřeva. V tomto roce pronajímá huť firma **Lazar Pick a Synové z Habrů** a vedení se ujímá skelmistr **Ignác Růckl**, který se od roku **1860** stává majitelem. Jako novinku zde zavádí broušení skla, což znamenalo, že sklárna mohla svoje výrobky sama zušlechťovat a prodávat. **1866 Ignac Růckl Josef Růckl 1876 1884 1897**

obec.info/cz/pardubicky_kraj/svitavy/

Lubna ... Historie ...

V letech **1835-1836** pracovala nedaleko **Lubné** tzv. **Kajetánčina sklářská huť**. Vznikla na základě dohody obchodního domu **Lazar Pick a synové s litomyšlskými Valdštejn**. Sklárna se skládala z šesti hlavních objektů kolem uzavřeného nádvoří s přiléhajícím rybníkem. Hlavní budovu tvořilo sídlo mistra a účetního. Huť měla jednu tavící pec s osmi pánvemi a chladicí pecí. Rozsah výroby je odhadován na **100 000 kusů skla ročně**. Kvalitní výrobky byly

vyváženy do Španělska, Holandska, Turecka a Ameriky. V areálu sklárny byla pro děti zaměstnanců zřízena škola - jsou známa dvě jména učitelů tj. Františka Růžičky a Václava Andrlého. Huť tvořila samostatný hospodářský a kulturní celek. O společenské účte a vážnosti sklářů svědčí i fakt, „že farář v Sebranicích nezačal kázání, dokud nepřišli skláři ze vzdálené hutě“. [1] V roce 1847 žádalo představenstvo obce Lubná o zřízení samostatné školy ve své obci. Avšak podle návrhu učitele v Sebranicích Václava Kremla byla záležitost vyřízena tak, že v zimě bude do Lubné dojíždět vyučovat děti pomocný učitel ze Sebranic. [2] Povoleno výnosem podkrajského úřadu v Litomyšli z r. 1852 celoroční vyučování v Lubné „škola v Lubné, nesmí se považovati za školu samostatnou, nýbrž toliko za poboční třídu školy sebranicke ... [3] Úplné odtržení obce Lubná od školy v Sebranicích dne 25.července 1854. [4] [editovat] Pamětihodnosti“

**Antonín Kopp 2010,
Staré skelmistrovské rody Koppové;
Komentovaný seznam vybraných skláren ...
Podnájmy hutí [gepachtete Hütten]:**

Stávalo se někdy, že někteří schopní a podnikaví skelmistři provozovali na své jméno dvě, ale i více hutí. Takový případ potom řešili tak, že si najali skelmistra, který huť řídil buď na svůj účet, nebo na účet prvonájemce, nebo jmenovali vybraného skláře (tovaryše) starším či předním tovaryšem. Ten pak řídil práci ostatních tovaryšů a technický stav hutě v zastoupení skelmistra. Ve dvacátých letech 19.tého století se ale v Posázaví objevil jiný, zajímavý fenomén, který můžeme stručně nazvat: **živnostenské podnájmy hutí**. S tím přišla židovská firma Lazar Pick a synové z Habrů. Původně to byli velkoobchodníci, kteří vyráběli sklářskou potaš [Pottasche] z dřevěného popela [Asche] a tuto dodávali sklárnám. Díky své obchodní obratnosti tak přišli do styku nejen se sklárnami, ale navíc velice zblízka a důvěrně poznali i problematiku finančního hospodářství tehdejších skelmistrů. To přivedlo starého Lazara Picka k nápadu,

jak šikovně využít finanční tísně některých sklářů, kterým se z jakéhokoliv důvodu nedostávalo prostředků na to, aby si buď mohli najmout huť, nebo najednou uhradit celoroční nájem za pronajatou huť, nebo na složení vysokých kaucí, či na nákup materiálu atd.

Obchodní trik Picků spočíval v tom, že součet týdenních splátek nájemného, pokud byla huť v provozu po většinu týdnů během roku-o to se každý skelmistr maximálně snažil-výrazně převyšoval obvyklé nájemné majiteli hutě, asi tak dvakrát až třikrát. Kromě toho měl zprostředkovatel zabezpečen stálý zisk z výhradních dodávek potaše a nářadí [Pottasche und Gerät] svým klientům. V případě malé hutě v Ostředku, kterou si takto v roce 1831 od firmy Lazar Pick pronajal František Kavalír, obnášel podnájem za týden „jen“ 20 zlatých a při čisté provozní době 40 týdnů za rok, se pak jednalo o celkový obnos 800 zlatých za rok, zatím co obvyklé nájemné z takové malé hutě tehdy obnášelo asi 300 až 350 zlatých.- Babička Kavalírová nám ve svých proslulých „Pamětech“ přímo a barvitě líčí vztahy s firmou Pick, tak, jak je doslova zažila na vlastní kůži a v komentáři téhož spisu je na str. 220 pod heslem „Pickové“ realisticky popsána i záležitost vynucených dodávek potaše a vymáhání plateb [Einforderung einer Zahlung für Pottasche].

Lazar Pick & Söhne werden erwähnt in:

- Nr. 8 **Sklárna Ostrov** (Wostrow) též Cyranův Ostrov u Zbraslavic na Kutnohorsku
- Nr. 9 **Sklárna Loukov** - též Rohule, Jelení louka nebo „Huť sv. Františka“ někdy též „Hirschenwiese“ nebo „Laukauer Glashütte“ 1726-1861
- Nr. 19 **Sklárna Lubná** - též Kajetánčina huť - fara Sebranice 1836-1851
- Nr. 20 **Sklárna Pohled** - též Huť svatého Jiří či Frauenthal 1827-1848
- Nr. 21 **Sklárna Posekanec** též Marienwald či Zábोří 1828-1885
- Nr. 29 **Sklárna Tasice** - Huť Jakub 1796-2002
- Nr. 32 **Sklárna Herálec** -poslední etapa 1727-1913

Siehe unter anderem auch:

PK 2003-2 Mikulaščík u. Sztefek, Zur Geschichte der Glaswerke S. Reich & Co. in Nordostmähren
PK 2006-4 SG, Mariánská huť - die Glashütte von S. Reich & Co., um 1873 am Ende der Welt; Velké Karlovice - das vielleicht kleinste Glasmuseum der Welt.

PK 2008-2 Auswahl von Beiträgen der PK zum Thema frühe Glashütten & Glasmacher

PK 2008-4 Dobeš, Chronik der Glasfabrik Krásno (Kronika Krásenských skláren)
Tableau Hüttenbeamte 1908 (Auszug)

PK 2008-4 SG, Anmerkungen zum Abdruck der Chronik der Glasfabrik Krásno (Kronika Krásenských skláren), František Dobeš und andere, Krásno 1962

PK 2008-4 SG, Die Gründung der Firma S. Reich a spol. 1813 - 1934
Glashütte von Isaak Reich in Stará huť, Hershchaft Buchlovice / Buchlov ...

PK 2008-4 SG, Glasmanufakturen und -fabriken der Firma S. Reich a spol.

PK 2008-4 SG, Das „Walachische Königreich“ - „Valašské Království“

PK 2008-4 SG, Medaille Kaiser Franz Joseph I. zur Weltausstellung Wien 1873 im Vergleich zum Portrait auf dem Zuckerkoffer No. 2183 von S. Reich & Co. 1873 / 1907

PK 2008-4 SG, Materialien zur Geschichte jüdischer Unternehmer in Österreich-Ungarn
Auszüge aus Lind, Geschichte der Juden in Österreich, Wien 2006

Barbara Staudinger, Die Zeit der Landjuden ... 1496-1670/71, Wien 2006

Sandgruber, Österreich. Wirtschaftsgeschichte von Mittelalter bis Gegenwart, Wien 1995

- PK 2009-3 Baletka, Zum Beginn der Glasproduktion in der Umgebung von Vsetín
Die Glashütte in Nový Hrozenkov [Sklárna v Novém Hrozenkově]
- PK 2009-3 SG, Material zu Baletka, Zum Beginn der Glasproduktion in der Umgebung von Vsetín -
Die Glashütte in Nový Hrozenkov
- PK 2009-3 Anhang 02, Staudinger, Zur Geschichte der Juden in Niederösterreich 1496-1670/71
„Gantze Dörffer voll Juden“
- PK 2009-3 Anhang 02, Kocman, Die jüdische Besiedlung Mährens an der Wende des 16. und 17.
Jahrhunderts nach den Steuererklärungen der mährischen Stände
- PK 2009-3 Anhang 02, Buňatová, Die Nikolsburger Juden 1560-1620 -
Wirtschaftliche Prosperität unter adeligem Schutz
- PK 2009-3 Šigut, Elias Majer, Führer der geheimen Nichtkatholiken in der Herrschaft Rožnov -
... aus der religiösen Geschichte der Walachei, Teil 1 und 2, Rožnov pod Radhoštěm 1939
- PK 2009-4 Anhang 04, Baletka, Juden in der Geschichte der Stadt Valašské Meziříčí
Anmerkungen SG

- PK 2010-4 Kopp, Die alten Glasmeistergeschlechter - die Familien Kopp, Rückl und Hafenbrädl
Erklärung der Tafeln zum Stammbaum der Familie Kopp
Hinweise auf Artikel der PK zum Thema Glasmacher im Flussgebiet der Sázava und
im Gebiet der Böhmischo-Mährischen Höhe
- PK 2010-4 Anhang 02, Kopp, Die alten Glasmeistergeschlechter ... - Stammbaum und Karte
- PK 2010-4 Anhang 03, Kopp, Die alten Glasmeistergeschlechter ... - Zeittafel
- PK 2010-4 Anhang 04, Kopp, Die alten Glasmeistergeschlechter ... - Kommentar (tschechisch)
- PK 2010-4 SG, Die vergessenen Glashütten auf der Böhmischo-Mährischen Höhe um 1850

Abb. 2010-4/205

Karte Pardubice-Čáslav-Litomyšl-Nové Město-Brno, Teil West, aus www.mapy-cz, Straßenkarte (2010-11)
Sázava, Čáslav, Pardubice, Litomyšl, Lubná, Polička, Svitavy, Habry,
Světlá nad Sázavou, Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou, Nové Město na Moravě, Tábor, Jihlava, Telč, Brno

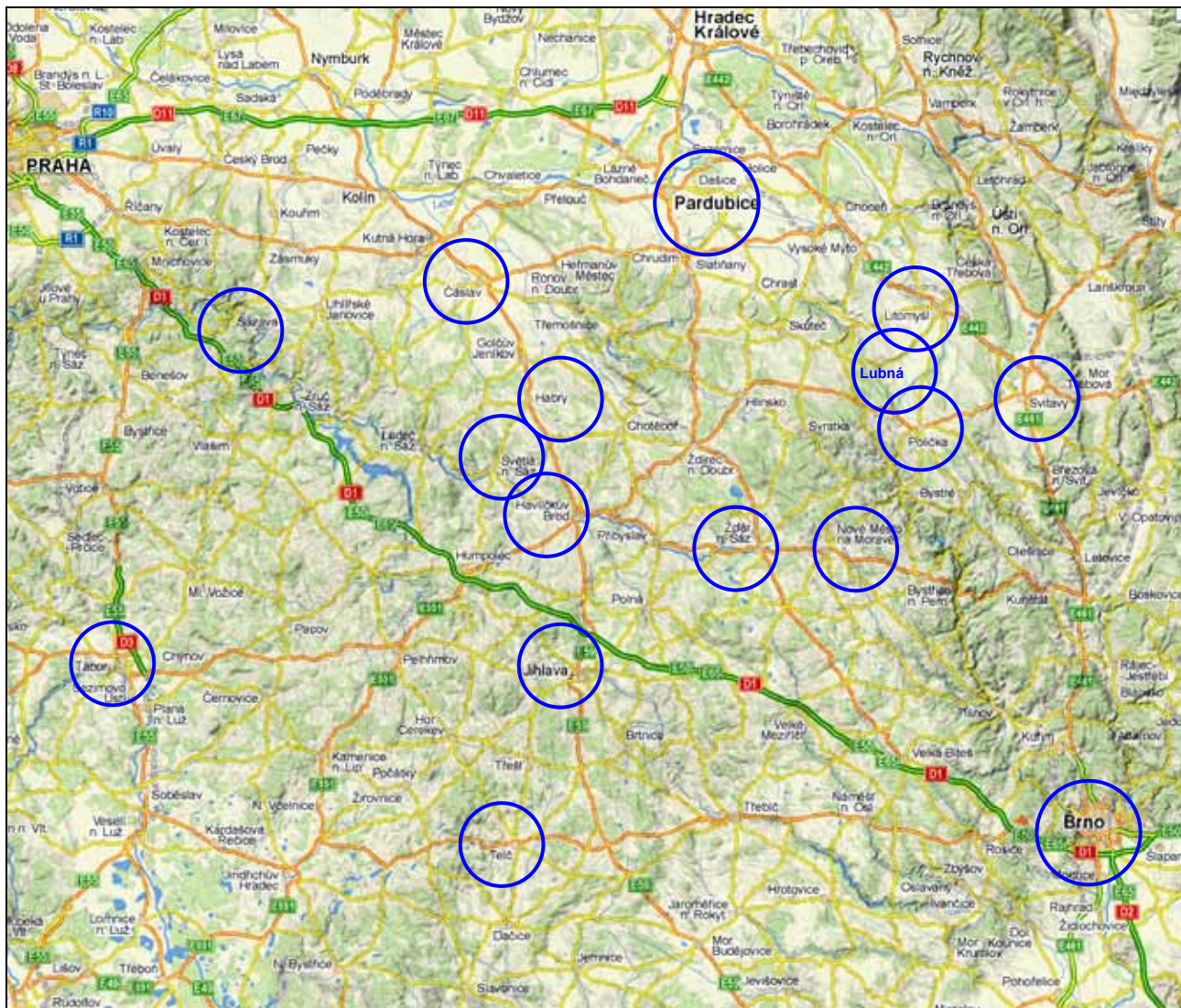

Abb. 2010-4/206

Karte Pardubice-Čáslav-Litomyšl-Nové Město-Brno, Teil West, aus www.mapy-cz, 1836-1852 (2010-11)
Pardubice, Čáslav, Habry (siehe Karte Ost: Litomyšl, Lubná, Polička, Svitavy, Nové Město na Moravě)
Světlá nad Sázavou, Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou

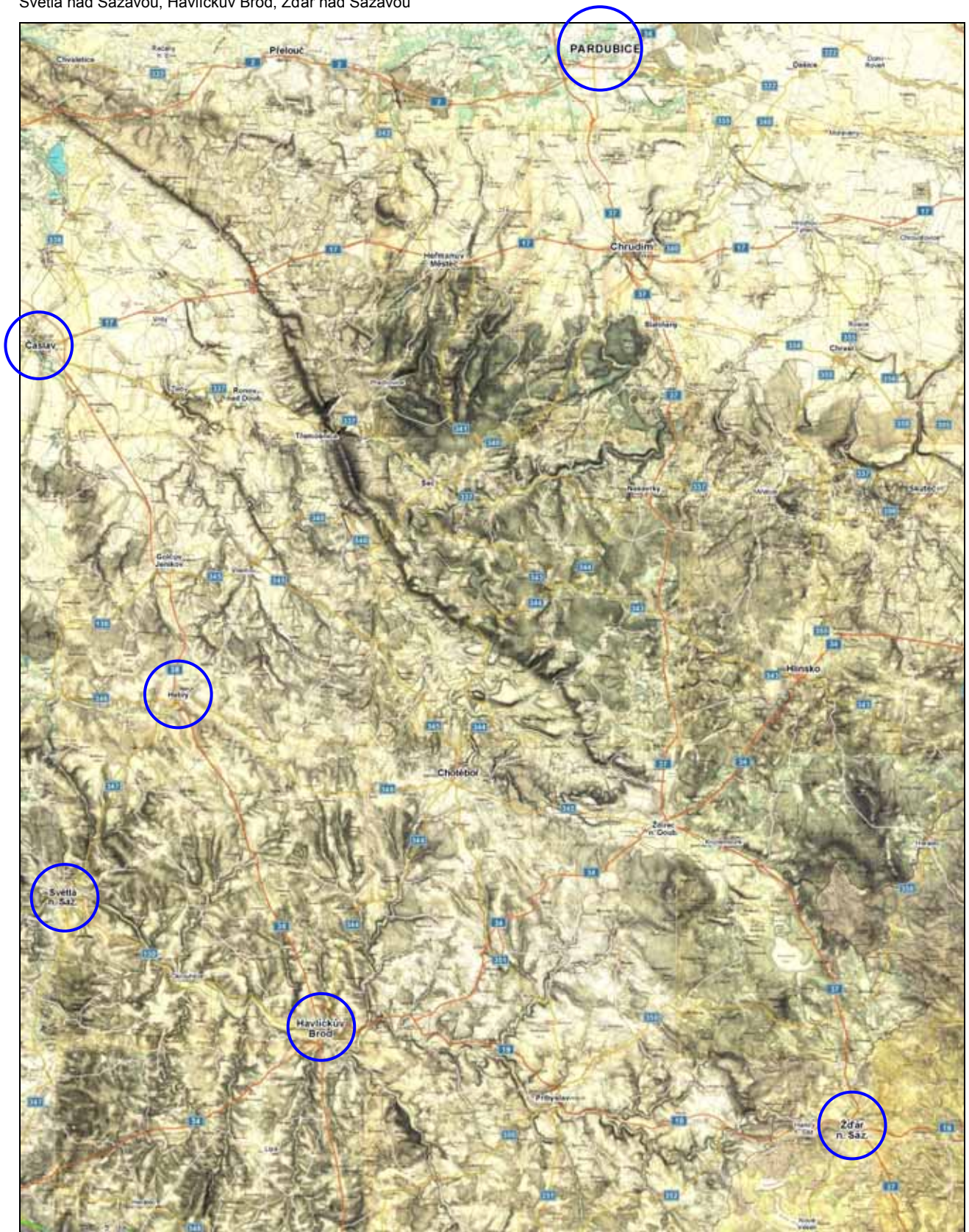

Abb. 2010-4/207

Karte Pardubice-Čáslav-Litomyšl-Nové Město-Brno, Teil Ost, aus www.mapy.cz, 1836-1852 (2010-11)

Litomyšl, Lubná, Polička, Svitavy, Nové Město na Moravě